

5 jaar crisis

Berichten van de frontlijn

De eerste jaren van de economische crisis ging het nog wel. Extraatjes schrappen en interen op buffers. Maar nu de crisis vijf jaar duurt, wordt het voor steeds meer mensen lastig om rond te komen. „Als het spaargeld op is, weet ik het echt niet meer.”

Door onze redacteur
PATRICIA VELDHUIS

W e zijn niet zelig, benadrukken ze. Het moet geen klagverhaal worden. Maar vrolijk word je niet van de verhalen van de tientallen mensen die reageerden op een oproep van deze krant om hun hart te luchten over de economische crisis die nu al vijf jaar voortduurt. Sommigen van hen willen alleen anoniem hun verhaal kwijt. Zoals de freelance illustrator die haar inkomen de afgelopen jaren zag halveren. Of de werknemer van een grote bank die over een paar maanden door een reorganisatie thuis komt te zitten, waar zijn vrouw ook al werkloos op

de bank zit. „Met een hypotheek die we vier jaar geleden op de top van de huizenmarkt hebben afgesloten.” Wat opvalt: de mensen die nu in de problemen raken door de aanhoudende crisis, zijn niet alleen maar jongeren met een lage opleiding of bijstandmoeders. Een groeiende groep hogeropgeleiden, met een mooie loopbaan, prima inkomsten en stralende perspectieven raakt in de knel. Omdat hun huis veel minder waard is dan de hypotheek hoog is. Omdat hun baan bij een van de vele aangekondigde reorganisaties op het spel staat. Of omdat ze als zzp'er, kampen met dalende uurprijzen en minder opdrachtgevers. Wie gewoon een vaste baan heeft,

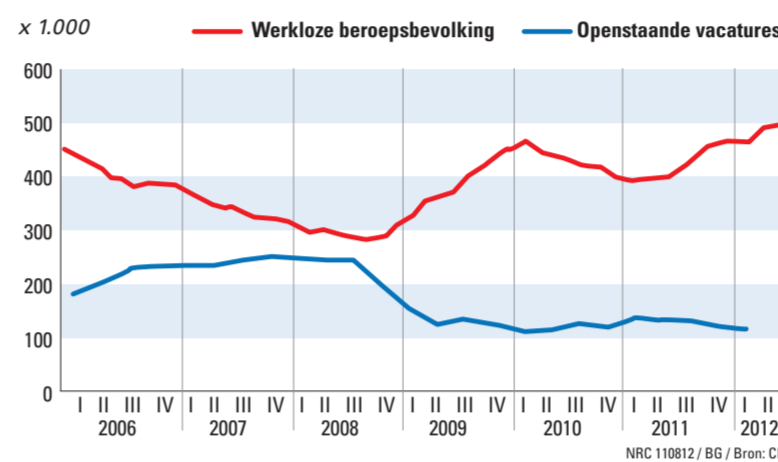
en zijn huis niet hoeft te verkopen heeft nergens last van. Goed, de salarissen zullen de komende jaren waarschijnlijk nauwelijks stijgen. Terwijl de vaste lasten wel hoger worden – denk aan de hogere kosten voor kinderopvang en de zorg. Maar is dat heel dramatisch? Nou, nee. Volgens berekeningen van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) is de koopkracht van Nederlanders na vijf crisisjaren slechts licht gedaald. Alles is relatief, zegt econoom Peter Hein van Mulligen van het CBS. „Als je puur objectief kijkt naar de daling van het gemiddelde beschikbare inkomen, is er niet zoveel aan de hand. Die krimp is bescheiden. Het gaat wel wat slechter, maar Nederland is nog steeds een van de rijkste

landen ter wereld.” „Als je een baan hebt en een vast contract, dan voelt de crisis niet zo dichtbij”, zegt ook Annemarie Koop van het Nibud, het instituut voor budgetvoorlichting. „Maar intussen zijn steeds meer mensen echt de kloos en neemt het aantal mensen met betalingsproblemen snel toe. Net als het aantal mensen dat geld leent.” Volgens onderzoek van het Nibud heeft bijna de helft van de Nederlanders nu moeite om rond te komen, tegen 37 procent in 2009. Wie de pech heeft om zijn baan kwijt te raken of als zzp'er in een lege agenda te staren, heeft het moeilijk. Het grootste probleem zijn misschien wel de slechte vooruitzichten. Voor wie werkloos wordt, is een nieuwe baan verder weg dan ooit. Bedrijven en overheidsinstanties durven amper nieuw personeel aan te nemen en bezuinigen op hun freelancers. Het aantal werklozen is inmiddels opgelopen van 3,7 procent begin 2008 naar 6,3 procent (495.000 mensen) in juni van dit jaar. In die

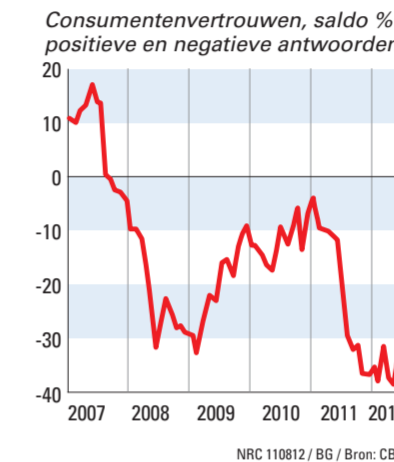
zelfde periode zagen zzp'ers hun gemiddelde uurprijs en het aantal uren dat ze worden ingehuurd jaar op jaar dalen. „Wij onderzoeken twee keer per jaar om te zien hoe goed of slecht het gaat met onze zzp'ers”, zegt Piet Hein de Sonnaville, directeur van Atos Interim Management, een adviesbureau dat veel met hoger opgeleide freelancers werkt. Hij ziet een negatieve trend. „Zzp'ers hebben de afgelopen jaren fors ingeleverd: hun tarieven zijn gedaald, net als het aantal declarabele uren en de duur van hun opdrachten. Alleen zzp'ers in de zorg draaien nog een stabiele omzet.” Harrie Timmerman, bestuurslid van Voedselbanken Nederland ziet hoe de crisis erin hakt. Hij haalt de cijfers erbij: het aantal gezinnen dat afhankelijk is van de gratis voedselpakketten steeg van 10.500 in 2007 naar 26.000 nu. „Vooral de laatste maanden gaat het hard”, zegt hij. „We krijgen een ander publiek: meer hoger opgeleiden met goede banen en mensen met een eigen bedrijf. Die zagen we vijf jaar geleden niet.”

van de crisis

Het aantal werklozen stijgt, de vacatures dalen...

... en consumptie ook

Ik heb bizar weinig opdrachten

Foto Merlin Daleman

Jacqueline Fackeldey (50)
Eigenaar adviesbureau Fackeldeyfinds

„Ik heb veel vrienden die net als ik een eigen bedrijf hebben en net als ik behoorlijk last hebben van de crisis. Veel van hen gaan nu weer in loondienst, omdat ze geen reserves hebben. Maar ik wil niet opgeven. Ik wil de vrijheid van het ondernemerschap niet kwijt. Gelukkig heb ik wat reserves waarvan ik, met veel zuinigheid, kan leven. Ik ben precies vijf jaar geleden begonnen met mijn eigen adviesbureau op het gebied van klantgerichtheid en innovatie. In 2007 was er nog niks aan de hand. Sterker nog: ik maakte een vliegende start en draaide meteen een goede omzet. Begin 2009 begon ik echt te merken dat het niet goed ging met de economie. Tot die tijd hoefde ik nauwelijks aan acquisitie te doen, de opdrachten kwamen als vanzelf binnen. Maar ineens moest ik er zelf veel meer achteraan. Er werd ook meer gesteggeld over de prijs, dat was ik niet gewend. Die lijn zette door. Het ging minder en minder en dat is zo gebeven. Ik dacht in het begin nog: fijn, crisis! Dan gaan bedrijven dingen anders doen, en laat ik nou net gespecialiseerd zijn in verandering en innovatie. Ik dacht: ze staan straks in de rij voor mijn advies, ik ga het enorm druk krijgen. Maar het tegendeel bleek waar. Organisaties houden de hand op de knip. Ik heb bizar weinig opdrachten en kan lang niet altijd rondkomen van wat ik nog verdienen. Gelukkig leef ik zuinig: ik hoef alleen maar voor mezelf te zorgen en woon niet groot. Ik ga nauwelijks nog uit eten en koop minder spullen. Dat is allemaal niet echt erg, maar leuk is anders. Ik heb alles uit de kast getrokken om het tij te keren. Ik heb mijn dienstenaanbod aangepast, heb een boek geschreven over mijn vak, ben actief aan het netwerken en geef gastcolleges. Ik heb mezelf beloofd om echt alles te proberen om extra werk te genereren. Maar het einde van mijn mogelijkheden is wel bijna in zicht. Daarom ben ik nu aan het solliciteren op deeltijdbanen. Al schiet dat ook niet erg op: het regent afwijzingen. De concurrentie is moordend: op een vacature voor een parttime docent kwamen zeshonderd sollicitatiebrieven binnen! Ik ben niet somber, dat zit gewoon niet in mijn aard, maar ik vind het wel jammer wat er om me heen gebeurt. Mijn werk gaat over bewegen, over verandering. Maar wat ik zie is stilstand en vooral angst.”

Ik ben heel bang dat we een beroep moeten doen op onze kinderen

Gerrit Visser (59), informatiespecialist
Ruim een half jaar werkloos

„Het is bizar. Ik heb jarenlang uitstekend verdiend, had een prachtige loopbaan. Nu pluis ik de supermarktcrantjes uit op zoek naar de goedkoopste boodschappen. Ik heb 29 jaar bij KPN gewerkt, maar na een grote reorganisatie raakte ik mijn baan als informatiespecialist kwijt. Een nieuwe baan in het noorden van het land – ik woon in de buurt van Groningen – was niet te vinden. In Den Haag wel. Daar heb ik de afgelopen jaren op projectbasis onder andere voor de Tweede Kamer gewerkt. Zondagavond heen, vrijdagavond terug. Doordeeweeks zat ik op een kamertje. Dat had ik er graag voor over: ik wilde absoluut blijven werken. Maar nu heeft ook de overheid last van de crisis en is er geen werk meer voor mij in Den Haag. Mijn vrouw werkt enkele dagen in de week als vrijwilliger in een verzorgingstehuis, dus we zijn afhankelijk van een uitkering. Iedere maand komen we zo'n duizend euro te kort. Dat vul ik nu nog aan vanuit een spaarpotje. We kijken heel kritisch naar onze uitgaven: waar kan het minder? Alle abonnementen zijn de deur uit. Vakantie zit er niet meer in. We hebben nog een auto, misschien moet die ook wel weg. Ik maak me grote zorgen over de toekomst. Onze jongste dochter woont nog thuis, ze is net begonnen met een hbo-opleiding en dat kost geld. De vaste lasten blijven intussen gewoon stijgen. Het huis verkopen? Daar schiet ik niets mee op. Onze maandlasten zijn nu relatief laag. Van dat bedrag kan ik echt niet huren. Hoe lang houden we dit vol? Als de crisis doorzet, houdt het op een gegeven moment gewoon op. De rek is eruit, de bodem is in zicht. Ik ben heel bang dat we dan een beroep moeten doen op onze kinderen. Vreselijk. Ik solliciteer me suf, al krijg ik afwijzing op afwijzing. Gisteren nog: ik had gereageerd op een vacature voor een senior informatiespecialist op een hogeschool. Die baan was me op het lijf geschreven. Ik had echt alle kwalificaties in huis. Maar ze willen me niet. Te oud. De sociale dienst wilde dat ik op een callcenter zou gaan werken. Die baan was v&er onder mijn niveau. Ik zou er bruto ongeveer 8 euro per uur gaan verdienen. Maar oké, ik heb gesolliciteerd. En werd afgewezen. Dat geloóf je toch niet! Toch geef ik de moed niet op. Ik dwing mezelf positief te blijven. Via social media netwerk ik me suf. Er zou toch minstens één werkgever moeten zijn die een vijftiger aan wil nemen?”

Foto Sake Elzinga

Ik moet geld lenen om de eindjes aan elkaar te knopen

Dimitri Hakke (42)
Freelance journalist en fotograaf

„Vorige maand kreeg ik van twee opdrachtgevers te horen dat ze geen werk meer voor me hebben, omdat het geld op is. En eergisteren hoorde ik dat een van mijn andere opdrachtgevers, een communicatiebureau, failliet is gegaan. Mijn opdrachtgevers zitten vooral in de cultuursector en daar slaat de crisis nu genadeloos toe. De vakbladen waar ik veel voor werkte gaan een voor een failliet. De eerste keer denk je nog: kan gebeuren. De tweede keer dacht ik: hè, nu moet ik toch wel op gaan letten. En bij het derde slechte bericht in een maand tijd begon ik 'm echt te knijpen. Ik ben voor mezelf begonnen in 1999. Dat jaar en de jaren daarna waren top: ik had enorm veel opdrachten en verdiende echt goed. Toen de crisis hier losbarstte, had ik ook nog nergens last van. Ik had bovendien altijd wel een buffer om slappe tijden te overbruggen. Maar die reserves zijn nu helemaal op. Ik moet geld lenen om de eindjes aan elkaar te knopen. Gelukkig heb ik lage vaste lasten en geen gezin om te onderhouden. Maar investeringen in mijn bedrijf kan ik nu niet doen. Een nieuwe camera zit er bijvoorbeeld niet in, dat heb ik op de lange baan geschoven. Verder probeer ik zo normaal mogelijk door te leven. Elke dubbeltje omdraaien is niets voor mij. Na al die slechte berichten zat ik wel even met de handen in mijn haar. Wat nu? Moet ik naar het uitzendbureau? Maar nu denk ik alweer: ik moet verder. En ik moet deze periode zien als een kans om andere wegen in te slaan. Waar liggen mijn kansen, wat kan ik nog meer? Mijn plan is om deze slappe tijd goed te benutten door mezelf te ontwikkelen. Ik heb net een nieuwe opdracht binnen voor een website in de social media; iets wat ik nog nooit heb gedaan. Dat zie ik dan maar als de positieve kant van deze crisis. Echt somber ben ik niet. Dit is nu eenmaal de keerzijde van de medaille. Ik heb als freelancer ook hele goede jaren gehad. En ik ga ervan uit dat de economie weer aantrekt. Dan mag ik weer oogsten.”

Foto Rien Zilvold

